

**PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

Odklad plodnosti v Česku na přelomu tisíciletí

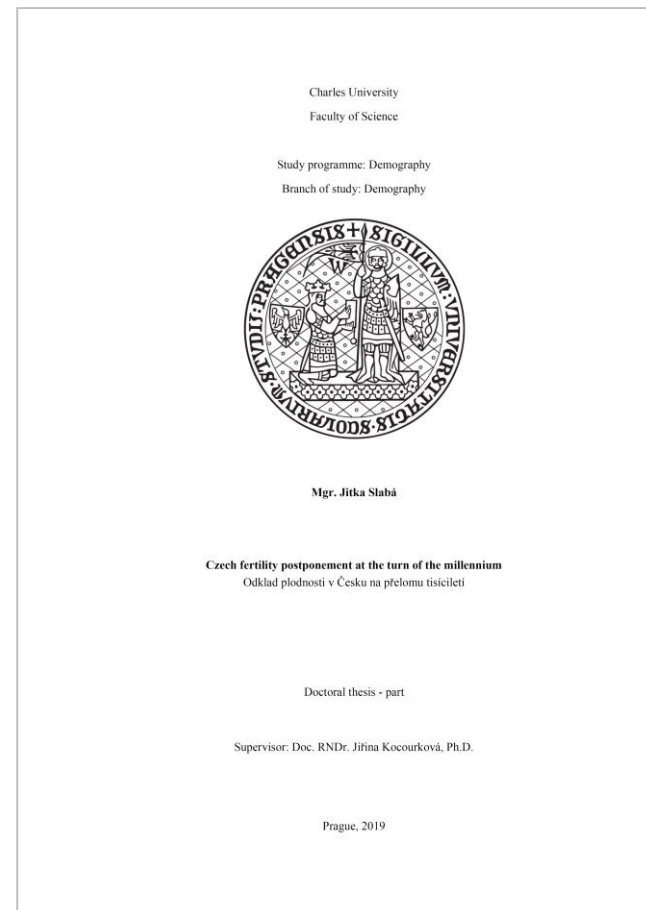
Minimum – disertační práce

Jitka Slabá, 27. 06. 2019

(Školitelka: Doc. RNDr. Jiřina Kocourková, Ph.D.)

OBSAH PREZENTACE

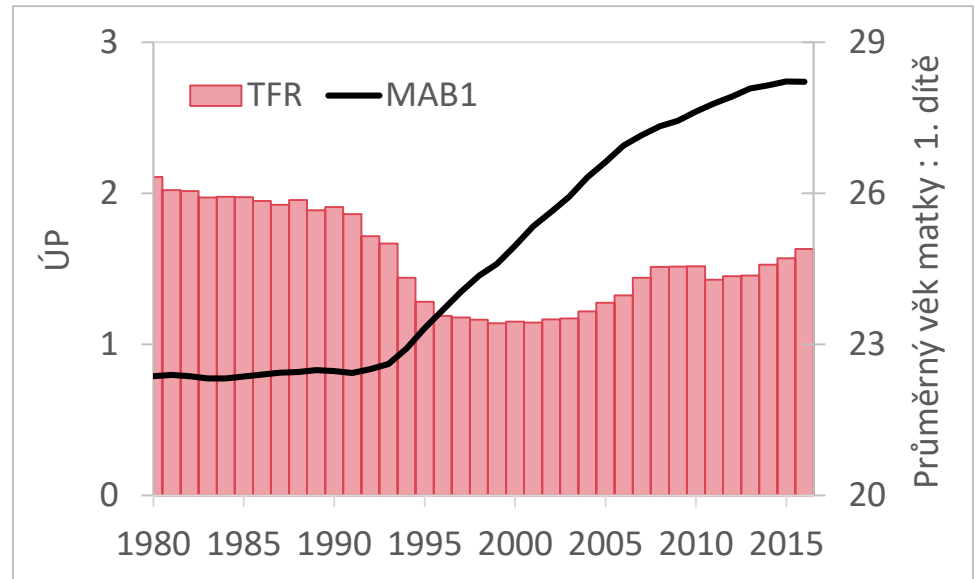
- Hlavní cíl práce
- Struktura práce
- Vybrané výsledky

HLAVNÍ CÍL PRÁCE

- Související demografický vývoj
- **Cíl:** Hlubší porozumění odkladu plodnosti českých žen
 - příčiny
 - důvody
 - socio-demografické rozdíly

Vývoj ÚP a průměrného věku matky při narození prvního dítěte, Česko, 1980–2016

Zdroj: Human Fertility Database [07. 06. 2019]

$$1990 - 23 = 1967$$

$$2016 - 28 = 1988$$

STRUKTURA PRÁCE

T

M

A

• C1: Introduction
• C2: Socio-demographic context in Czechia
• C3: The fertility postponement in literature and theories
• C4: Data and methodology
• C5: The introductory descriptive analysis of Women 2016 Survey
• C6: The planned and the unplanned postponement
• C7: The planned postponement and the years spent in education
• C8: The unplanned postponement of first birth
• C9: The unplanned postponement of second birth
• C10: The timing relation between first and second child
• C11: The unplanned postponement and the length of the education
• C12: The unplanned postponement and the unemployment experience
• C13: The unplanned postponement and the partner history
• C14: The conceptions method usage and successfulness of fertility timing
• C15: The final model of unplanned postponement
• C16: Summary and discussion

DATA A METODY

- **Šetření Ženy 2016**
 - 1257 respondentek
 - Reprezentativní pro věk, region a vzdělání
 - Ženy narozené v letech 1966 až 1990
 - Témata:
 - Ideály, plány a realizace plodnosti
 - Deklarace úspěšnosti plnění plánů plodnosti
 - Hodnocení důvodů odkladu plodnosti
 - Partnerská a socio-ekonomická historie respondentek
 - Vzdělání + čas jeho dokončení
- **Použité metody**
 - Míry asociace – chí-kvadrát test
 - Binární logistická regrese
 - Kaplan–Meier analýza přežívání

PLÁNOVANÝ A NEPLÁNOVANÝ ODKLAD

- **Jak se proměnilo reprodukčního chování (plánování a časování) plodnosti českých žen narozených v letech 1966–1990?**

VYBRANÉ VÝSLEDKY

- Výsledky již prezentovány pro tři skupiny kohort
 - V disertační práci uvažuji rozlišit čtyři skupiny
- **Třídění žen dle roku jejich narození:**

1966–1970

N = 260

1971–1982

N = 687

1983–1990

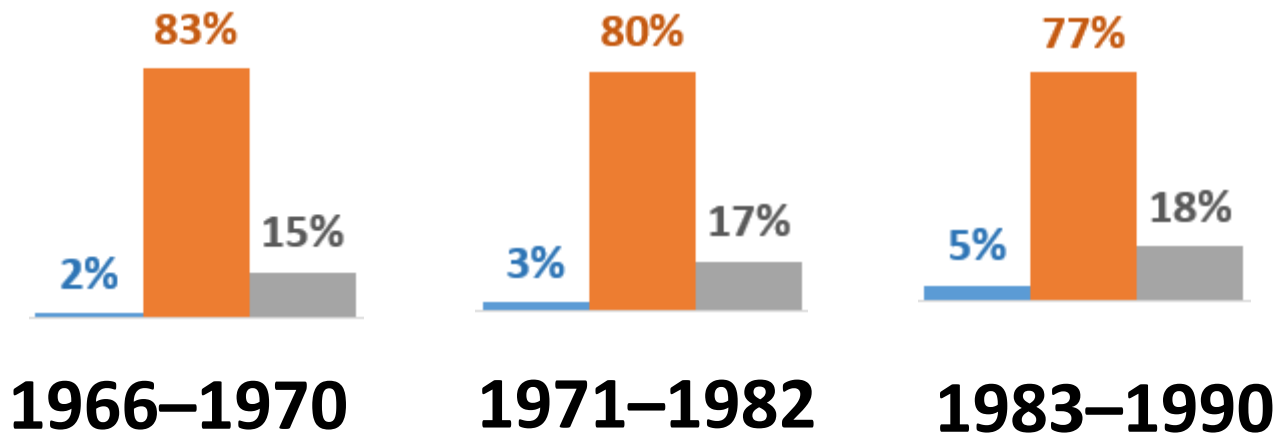
N = 310

Ženy 2016, vážená data

VYBRANÉ VÝSLEDKY – IDEÁLY

Ideální velikost rodiny (N=1257)

1 a méně dětí

2 děti

3 a více dětí

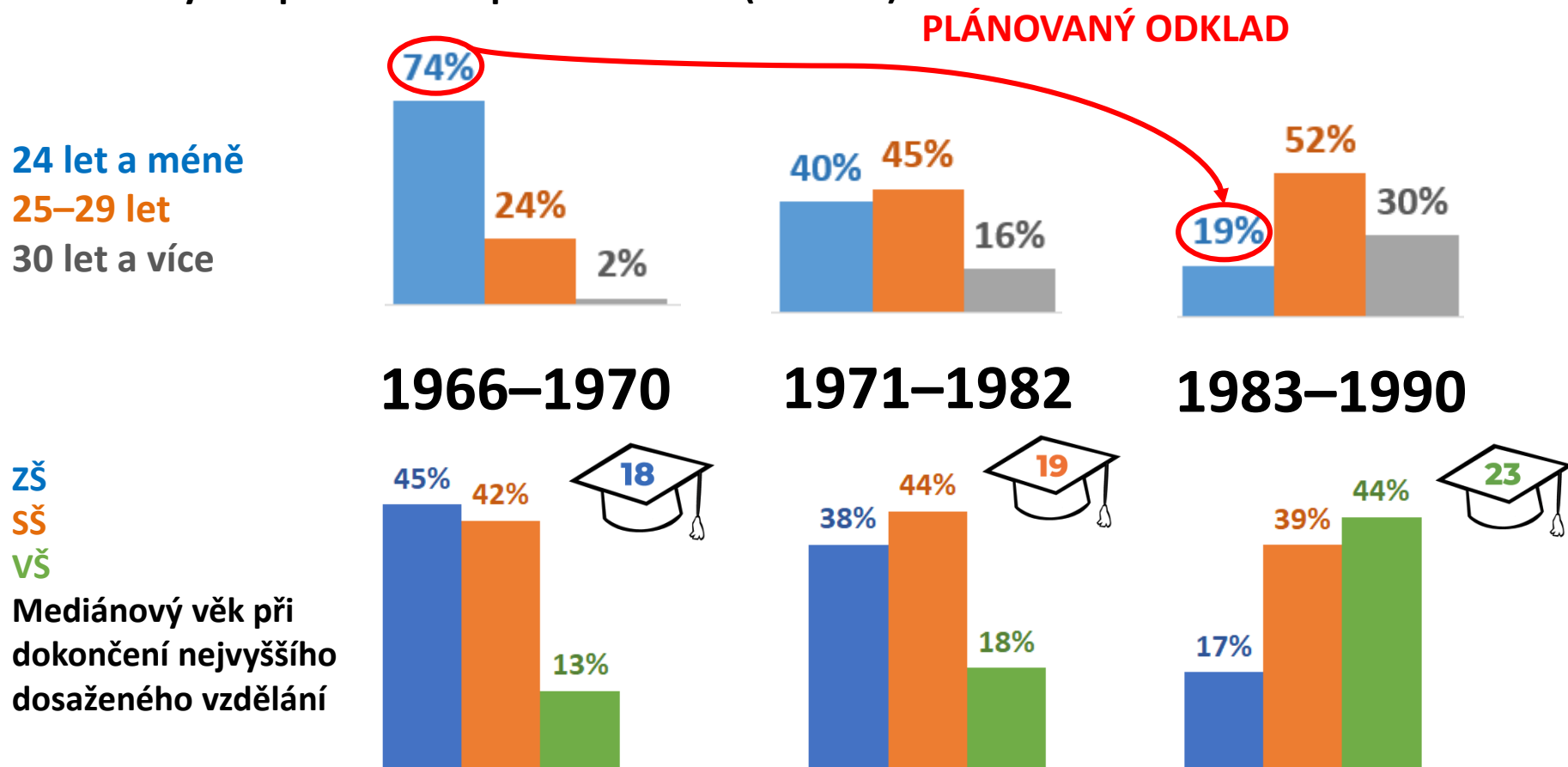
Ženy 2016, vážená data

FACULTY OF
SCIENCE
Charles University

VYBRANÉ VÝSLEDKY – PLÁNOVANÝ ODKLAD

Plánovaný věk při narození prvního dítěte (N=1222)

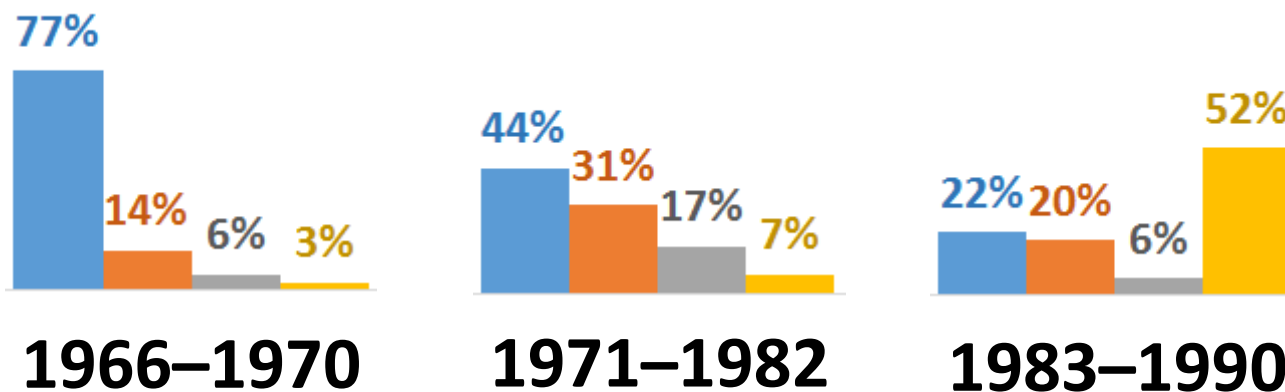

Ženy 2016, vážená data

VYBRANÉ VÝSLEDKY – NEPLÁNOVANÝ ODKLAD

Skutečný věk při narození prvního dítěte (N=1211)

24 let a méně

25–29 let

30 let a více

bezdětné (dočasně)

Ženy 2016, vážená data

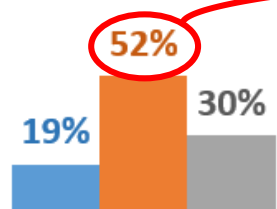
FACULTY OF
SCIENCE
Charles University

www.natur.cuni.cz/en

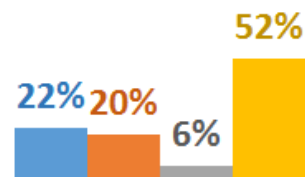
VYBRANÉ VÝSLEDKY – NEPLÁNOVANÝ ODKLAD

Neplánovaný odklad (pozorovaný)

1983–1990

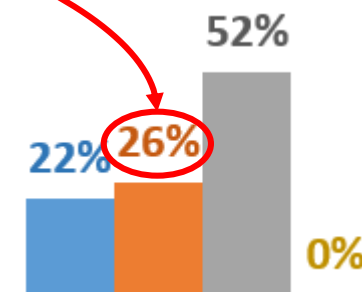

Plánovaný věk

Skutečný věk

odhad
(nejbližší možný
plán)

podhodnoceno

24 let a méně

25–29 let

30 let a více

bezdětné (dočasně)

NEPLÁNOVANÝ ODKLAD

Ženy 2016, vážená data

FACULTY OF
SCIENCE
Charles University

www.natur.cuni.cz/en

DEKLAROVANÝ NEPLÁNOVANÝ ODKLAD

- Kolik žen vnímá, že neplánovaně odkládalo narození prvního potomka?
- Jaký způsobem ženy zdůvodňují odklad narození potomka?

VYBRANÉ VÝSLEDKY – NEPLÁNOVANÝ ODKLAD 1. DÍTĚTE

Deklarovaný neplánovaný odklad 1. dítěte (%)

		později	dle plánu	dříve	nevím	N
Celkem		32.2	44.2	19.0	4.6	1222
Plánovaný věk při narození prvního dítěte	24 let a méně	19.8 ----	51.9 +++	23.0 ++	5.3	509
	25–29 let	38.8 +++	38.8 --	18.8	3.5	515
	30 let a více	46.7 +++	38.2	9.5 ---	5.5	198
Generace	1966–1970	21.7 ---	40.6	29.1 +++	8.7 +++	254
	1971–1982	30.4	48.1 ++	18.0	3.6	668
	1983–1990	45.5 +++	38.8 -	12.7 --	3.0	300
Vzdělání	ZŠ	19.9 ---	47.4	28.3 +++	4.4	428
	SŠ	35.8 +	42.6	16.8	4.8	518
	VŠ	44.2 +++	42.4	9.1 ---	4.3	276
Plánovaný počet dětí	1 dítě	36.9	32.2 ---	12.0 --	18.9 +++	232
	2 a více dětí	31.1	47.1 +++	20.6 ++	1.2 ---	990
Aktuální počet dětí	bezdětné	62.2 +++	25.4 ---	1.0 ---	11.5 +++	209
	1 a více dětí	26.1 ---	48.1 +++	22.7 +++	3.2 ---	1013

VYBRANÉ VÝSLEDKY – NEPLÁNOVANÝ ODKLAD 1. DÍTĚTE

Prítomnost faktoru odkladu prvního dítěte (% - doplněk do 100% nepřítomnost faktoru)

		Materiální podmínky	Práce a studium	Nepřítomnost vhodného partnera		Zdravotní důvody	N
Celkem		45.0	38.1	44.7		48.9	394
Plánovaný věk při narození	24 let a méně	43.1	27.5	-	36.6	49.5	101
	25–29 let	46.5	40.0		43.0	47.0	200
	30 let a více	43.0	45.2		57.0 ++	51.6	93
Generace	1966–1970	36.4	20.4	--	41.8	56.4	55
	1971–1982	38.4 --	27.6 ---		43.3	54.4 +	203
	1983–1990	58.1 +++	60.3 +++		48.5	37.5 --	136
Vzdělání	ZŠ	44.7	24.7 --		30.6 --	61.2 +	85
	SŠ	45.5	33.9		51.1 +	45.7	186
	VŠ	44.7	53.3 +++		44.7	45.1	123
Plánovaný počet dětí	1 dítě	50.0	41.9		48.2	60.5 +	86
	2 a více dětí	43.5	37.0		43.8	45.5 -	308
Aktuální počet dětí	bezdětné	57.7 +++	58.5 +++		60.0 +++	42.3	130
	1 a více dětí	38.6 ---	28.0 ---		37.1 ---	52.1	264
Celkem		38.6	27.9	37.1		52.1	264
Skutečný věk při narození	24 let a méně	48.0	22.4		26.0	46.9	50
	25–29 let	35.5	26.4		24.3 ---	45.9	110
	30 let a více	37.5	32.0		56.3 +++	61.2 +	104

NEPLÁNOVANÝ ODKLAD A INDIVIDUÁLNÍ HISTORIE ŽEN

- **Může být neplánovaný odklad prvního dítěte z důvodu materiálních podmínek vysvětlen individuálním prožitkem nezaměstnanosti?**

VYBRANÉ VÝSLEDKY– NO + PROŽITEK NEZAMĚSTNANOSTI

- Šetření sleduje **socio-ekonomickou historii** respondentek v letech 2005/2008 to 2016
 - Nekompletní historie
 - Nepřesné datování (Měsíc, Rok)
- Výběr:** ženy jež mají nebo plánují první dítě po roce 2004 (N=687)

Zdůvodnění neplánovaného odkladu:

PS NVP **MP** ZD

Je možné usuzovat
neplánovaný odklad na základě
prožitku nezaměstnanosti?

	Časování nezaměstnanosti			Kumulativní procenta
	Četnost	%	%	
Nerelevantní	580	84.4	84.4	84.4
Před 1. dítětem	64	9.3	9.3	93.7
Po 1. dítěti	23	3.3	3.3	97.1
Po 2. dítěti	14	2.0	2.0	99.1
Po 3. dítěti	2	0.3	0.3	99.4
Nespecifikováno	4	0.6	0.6	100.0
CELKEM	687	100.0	100.0	

VYBRANÉ VÝSLEDKY– NO + PROŽITEK NEZAMĚSTNANOSTI

- **Ovlivňuje individuální prožitek nezaměstnanosti neplánovaný odklad narození prvního dítěte? (N=687)**
 - 314 žen neplánovaně odkládalo narození prvního dítěte

	Exp(B)	SE
Vzdělání		
ZŠ	0.473 ⁺	0.428
SŠ	ref	
VŠ	1.694**	0.165
Prožitek nezaměstnanosti před narozením prvního dítěte		
Ano	2.728***	0.281
Ne	ref	
Nagelkerke R2	0.056	

+ p<0.10 * p<0.05 ** p<0.01 *** p<0.001

VYBRANÉ VÝSLEDKY– NO + PROŽITEK NEZAMĚSTNANOSTI

Efekt prožitku nezaměstnanosti na hlavní zdůvodnění neplánovaného odkladu

Odklad narození prvního dítěte z důvodu: (vs. Ostatní důvody):				
	Materiální podmínky	Práce a studium	Nepřítomnost vhodného partnera	Health problems
Prožitek nezaměstnanosti před narozením prvního dítěte				
Ne	ref.	ref.	ref.	ref.
Ano (exp(B))	3.302***	0.897	1.313	1.294
SE	0.307	0.419	0.365	0.425

+ p<0.10 * p<0.05 ** p<0.01 *** p<0.001

ZDROJE PRO PREZENTACI VÝSLEDKŮ:

PAPERS:

Šťastná A., Slabá, J. Kocourková J. (2019, přijato). Druhé dítě – neplánovaný odklad a časování jeho narození. Demografie.

Šťastná A., Slabá, J. Kocourková J. 2017. Plánování, načasování a důvody odkladu narození prvního dítěte v České republice. Demografie. 59, 207–223.

PRESENTATIONS:

Slabá, J., 2019. The effect of unemployment experience on fertility timing. Oral presentation on the 27th Postgraduate Conference PopFest in London on the 27th to 31st of May 2019.

Slabá J., 2019. The effect of unemployment experience to the first birth fertility, Czechia 2008–2016. Oral presentation on the 10th Demographic Conference of "Young Demographers" in Prague on the 7th and 8th of February 2019.

<https://drive.google.com/file/d/1gFmp2QZLMqfz_mUxDDUfwuqs2MdQOcy9/view>

Slabá J., Šťastná A., Kocourková J. 2018. Opinions, plans and the timing of fertility, differences among Czech women generations 1966-1990. Oral presentation on the conference Reproduction of Human Capital in Prague on the 8th and 9th of November 2018.

Slabá J., Šťastná A., Kocourková J. 2018. Unplanned Postponement of First and Second Birth in the Czech Republic. Poster presentation on the European Population Conference, 6 – 9 June 2018, Brussels, Belgium.

